

På tide å
tenke nytt...?

Fri programvare er ikke gratis

I utgangspunktet koster det ikke noe å laste ned fri programvare, men det er ikke det samme som gratis.

■ LARS JOHNSEN • lars.johnsen@dt.no

Gratis programvare er gjerne demoversjoner eller utgåtte programmer som for eksempel følger med et datablad, eller via tilbud på nettet. Dette er gjerne kalt freeware, og omfatter blant annet nettleseren Internet Explorer til Microsoft og den norske nettleseren Opera.

FRIHETER

- Men dette er proprietær programvare, programmer som er lukket og der alle rettighetene tilhører et firma. Fri programvare derimot er programvare med åpen kildekode og går på de friheter du som bruker har, sier Bjørn Venn, spesialkonsulent i Buskerud fylkeskommune.

Han har de siste årene markert seg som en av landets fremste tilhengere av fri programvare, og var svært delaktig i at Regjeringen la Nasjonalt kompetansesenter for fri programvare til Papirbredden i Drammen.

STARTET SOM ANDRE

Men han startet som de fleste andre med vanlige datasystemer du betaler lisens for å bruke, og der rettighetene tilhører de som har utviklet programmet. Som høyskoleingeniør i elektronikk var han avdelingsleder for websystemutvikling i Kongsberg Intech, it-selskapet som ble skilt ut og dannet på ruinene av Kongsberg Våpenfabrikk.

Senere ble selskapet kjøpt av AS EDB som senere ble EDB Business Partner. Webløsningsdelene ble utskilt i ITworks våren 2001, men gikk konkurs. Da ville Venn ha noe annet å gjøre, og fikk jobb i Buskerud fylkeskommune.

NORMANN ÅRSÅKEN

- Hva var det som fikk deg til å bli så engasjert i fri programvare?

- Det skyldes egentlig tidligere statsråd Victor Normann.

Det var som administrasjonsminister at Normann i 2003 la fram et strategidokument om åpen kildekode. Da ble Bjørn Venn interessert i hva det egentlig dreide seg om.

- Jeg så at dette var et opplegg man kunne utnytte.

PINGVIN

Siden er Linux-pingvinen (symbolet til operativsystemet Linux) blitt sentral for it-eksperten i fylkeskommunen. Utenfor kontoret hans er det en stor pingvinplakat, og på en hylle på kontoret kjemper tøy-pingviner om plass.

- Dette er stort. I november i fjor høst var jeg i Brussel der det ble lagt fram en studie om fri programvare. EU er meget opptatt av dette, og konklusjonen i rapporten var at dette var et marked i vekst som EU bør støtte opp om.

Dessverre for Venn er norsk data-bransje fortsatt «låst» i lukket programvare. Derfor har han jobbet for et nasjonalt kompetansesenter.

- Jeg håper det kommer mange konsulentfirmaer tilknyttet Papirbredden. Det er tjenester og utvikling, ikke salg av programvare, som disse firmaene tjener penger på.

HURUM OG VG

Det fins flere eksempler på at fri programvare er i bruk. Hurum kommune og Drammensbiblioteket bruker Joomla til sine websider, VG Nett bruker fri programvare til å øke hastigheten på nedlasting av bilder fra nettet. Skolelinux brukes av stadig flere skoler.

- Det er mye fri programvare som er søppel. Derfor er det best å bruke seriøse firmaer, sier Venn.

Fri programvare

Fri programvare betyr at du har frihet til å behandle programvaren som om du selv hadde opphavsretten. Det vil si at du har fått tillatelse til å gjøre som du vil. Du kan fritt lage, og dele, et ubegrenset antall kopier av programvaren.

Det er ingen bergrensninger i hva du kan bruke program til, hvordan du kan bruke den eller hvor hen du kan bruke den. I tillegg har du fri tilgang til «oppskriften» til programvaren, eller kildekode på fagspråk, slik at du kan tilpasse og endre den så mye du måtte ønske.